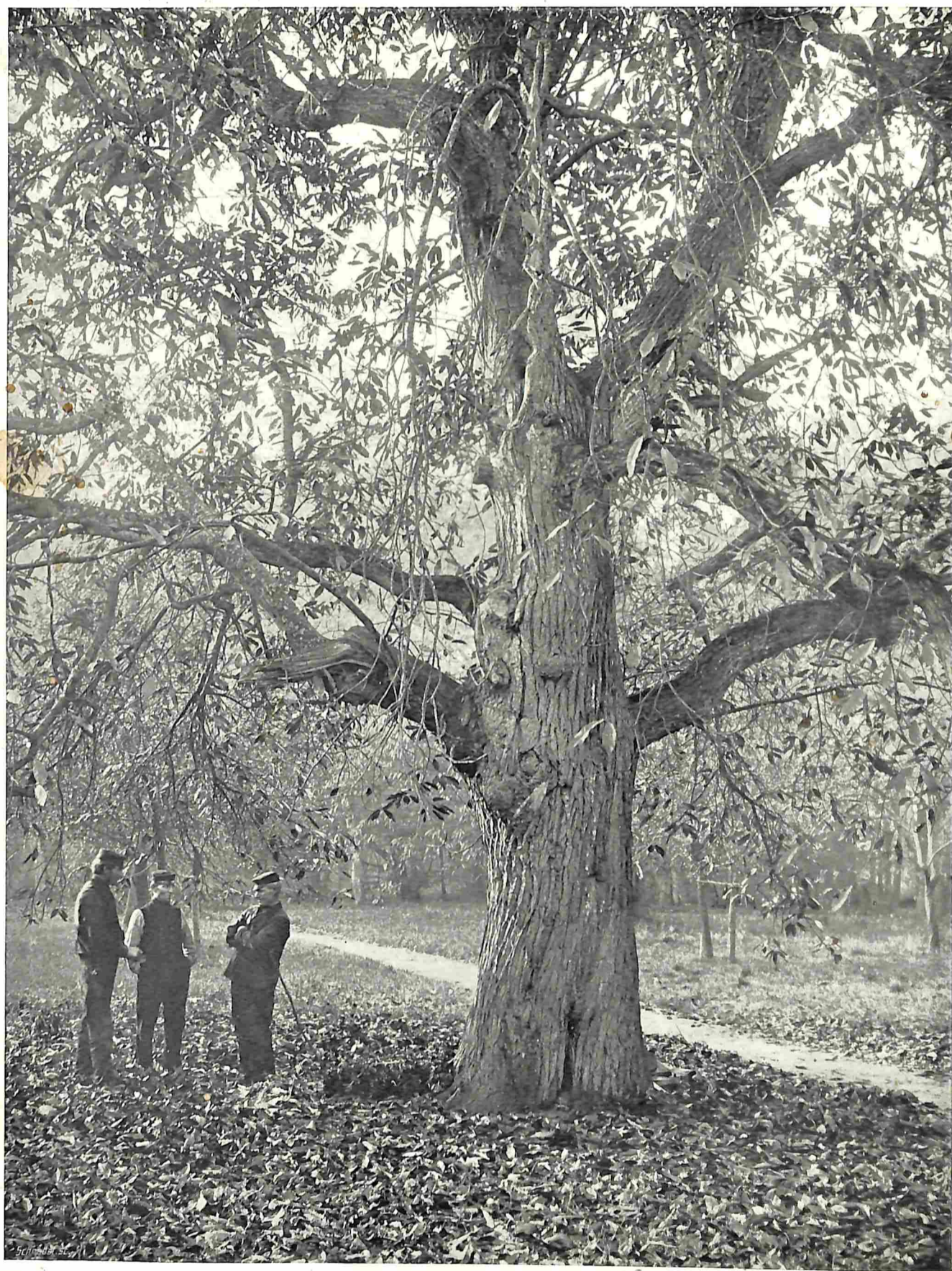

BUITEN

22^E JAARGANG N^O. 44

ZATERDAG 3 NOVEMBER 1928

KASTANJEBOOM IN HERFSTTOOI

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

KASTANJEBOOM IN HERFSTTOOI (ILLUSTRATIE) . . .	BLZ. 517
ONDER HET ZAND BEDOLVEN, DOOR HOLMAN DAY (9)	BLZ. 518
„PSCHORR” IN AMSTERDAM EN ROTTERDAM, DOOR K. L. SCHAMP	BLZ. 519
oud-MIDDELBURG (GEÏLLUSTREERD), DOOR Mr. A. LOOSJES (SLOT)	BLZ. 520—523
HERFSTMORGEN, DOOR TINE STIJGER-KROPOLLER	BLZ. 522
MERKWAARDIGE EXOTISCHE VOGELS (GEÏLL.), DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 523—525
HET EEKHOORNTJE (MET ILLUSTRATIES VAN HARM- SEN VAN BEEK), DOOR HELLMUTH UNGER	BLZ. 525—527
DE STERRENHEMEL (GEÏLLUSTREERD), DOOR H. S. M. VAN WICKEVOORT CROMMELIN	BLZ. 527—528
IN HET RIJK DER STILTE, HET RINGWAAK HERT, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (7)	BLZ. 528

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Voor onze Spes Patriae

In de rubriek „Voor onze Spes Patriae” (pag. IX der advertentiepagina's) vinden de kinderen verhalen en raadsels. Harmsen van Beek teekende voor ons de Avonturen van Pietje Plum, welke eveneens in de advertentiepagina's worden opgenomen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 ets.

ONDER HET ZAND BEDOLVEN

9) DOOR HOLMAN DAY

DE golven van de stille Zuidzee, die zulk een verre reis hadden afgelegd, protesteerden heftig, omdat hun vaart gestuit werd op de zandplaten van de Mexicaansche kust; en hier, in deze ondiepten, was de branding veel heviger dan waar wij ankergrond hadden gevonden voor de *Zizania*. Bij het overstappen op den lichter wou ik het meisje helpen, maar zij ging op den rand van de boot staan, sprong, toen deze omhoog dook en kwam op het dek neer zoo licht als een vogel; zij had het niet mooier kunnen doen, als er vleugels aan de schouders van haar trui hadden gezeten.

Een vroolijk moment had ik op dezen dag van bezorgdheid; Tick was de laatste passagier uit de reddingsboot en hij aarzelde en huppelde en wachtte als een zwemmer, die den sprong niet durft wagen. Toen hij het er ten slotte op waagde, stootte hij met zijn voet tegen den rand van den lichter en schuurde met zijn haviksneus over de planken. Ik lachte hem uit, toen hij omhoog krabbelde met de hand aan zijn bloedneus en ging, een deuntje fluitend, mijn duikerspak in orde brengen. Jones en Romeo Shank bleken handige helpers te zijn. Het meisje verloor geen hunner bewegingen uit het oog. Ik voelde een zachten vinger tusschen mijn rubber polsbanden wringen en mij omdraaiend zag ik, dat zij met bezorgdheid naar mij keek. Zij vertelde mij, dat zij zeker wou zijn, dat er geen water door kon dringen en bloosde.

Even later zag ik haar komen aansjouwen met een van mijn twintig-pond-zware schoenen om hem mijn helpers aan te reiken. Het leek mij werkelijk, alsof die schoen gewijd was. Ik was al vaak in mijn leven neergedaald, maar nooit met dat gevoel, dat er iemand was, die inderdaad belang stelde in mijn lot.

Toen werd de helm op mijn borstplaat gezet en de eene slag omgedraaid, die bij die bajonet-sluiting vereischt werd. De voorzijde zat op scharnieren en was nog open. Zij bukte zich en keek mij in de oogen.

„Het lijkt vreeselijk, zooals u daar ingesloten staat — en dat u moet neerdalen in dat bruisende water”, zei ze, met haar gezicht vlak bij het mijne.

„Wenscht u mij geluk en ik zal zingend neerdalen”, zei ik, haar toelachend.

„Dat doe ik van gansche harte”, antwoordde zij, met een snik in de stem. „Ik zal hier op u wachten”.

Ik sloot de klep en Mr. Shank schroefde ze dicht. Met aan beide zijden een man om mij te steunen, schuifelde ik naar de ladder en ging over boord.

Ik wachtte onder aan de ladder, zoowat vier voet onder water, tot ik dien kleinen knal in de ooren voelde, die voor een onderzee-duiker het bewijs is, dat zijn Eustachiaansche buizen open zijn en de druk gelijk geworden. Toen trok ik aan het touw, wat het signaal was voor een strakke reddingslijn en liet los.

De zon scheen dien dag helder en er lag zand op den bodem, zoodat ik beneden goed licht had. Zelfs daar was er een krachtige golfslag, maar ik was sterken geroutineerd. Ik kreeg vasten grond onder de voeten en begon mijn tocht.

Als enig gereedschap had ik een puntige schop meeegenomen. Ik kroop voort, deze als stok gebruikend.

Ik bevond, dat de bodem een opeenvolging van zandheuvels was, die parallel liepen met het strand — zandgolven als het ware van zes tot tien voet hoog. Het kostte heel wat moeite daar overheen te komen. In één opzicht hielpen ze mij — er was geen gevaar uit den koers te raken. Ik moest rechthoekig op die heuvels gaan. Door mijn lens kon ik in dat groene licht op eenigen afstand zien. Zoo kwam ik ten slotte aan de overblijfselen van het wrak. Er lag een verwarde massa, verborgen door het water en slechts weinig uitstekend boven het zand, dat de eeuwige branding opgestapeld had. Ik liep strandwaarts, tot ik de wrakstukken bereikte waarvan ik begreep, dat het de ribben waren, die de plaats van het wrak aanduidden. Ik greep mij aan een hunner vast en rustte even. Nu ik het tooneel mijner werkzaamheden bereikt had, voelde ik, dat ik goeden luchttoevoer had en dat gaf mij een gevoel van gerustheid. Er was veel beweging in het ondiepe water en soms werd ik door een sterke golf heen en weer geslingerd. Maar ik bedacht een plan om mij in het vervolg te verankeren.

Toen ging ik plat liggen en begon het aantal stappen uit te meten achter de ribben, volgens Ike's instructies. Toen ik ten slotte de plaats bereikt had, waar de schatkamer moest zijn, vond ik niets, dat daar op wees. Er lag een groote hoogte opgehoopt zand en geen spoor van wrakhout. Ik bedacht, dat de andere duikers dat vermoedelijk allemaal hadden weggegraven.

Daar ik mij nog frisch voelde, besloot ik mijn schop een tijdje te gebruiken.

Na vijf minuten van hard werken, begon ik te begrijpen, waarom de anderen niet geslaagd waren, als Ike tenminste de waarheid had gesproken. In de eerste plaats had ik niet die houvast, die een duiker noodig heeft om te werken; ik gleden en zeulde heen en weer in den greep der machtige golven. Als ik probeerde de schop in het zand te steken, werd ik achteruit geduwd en bereikte niets. Een duiker kan niet veel trekken of duwen, zelfs onder de beste omstandigheden. En als ik wel een klein gat gegraven had, werd het snel weer met zand gevuld onder den druk van het water. De zee bewaakte haar schat zorgvuldig.

Er viel dien dag niets meer voor mij te doen. Ik begon die pijn boven de oogen te voelen, die een duiker waarschuwt. Ik gaf het signaal voor terugkomen en vorderde snel, daar de strakke reddingslijn hielp.

Ik zag niemand op den lichter, vóór ze mijn helm hadden afgenomen, want als een duiker naar boven komt, vormt zich een mist op zijn lenzen.

Keedy Tick stond voor me, zag mij onderzoekend aan, keek naar mijn handen en scheen niet te begrijpen, waar ik alles gestopt had, wat ik onder water had gevonden.

„Wel, 't is er zeker, hè?” vroeg hij mij.

„Naar wat ik gezien heb, denk ik wel dat 't er is”, antwoordde ik, „en 't zou mij niet verwonderen, als 't er nog een tijdje blijft”.

Ik had geen lust dat stinkdier aan te moedigen, die meer

dacht aan het goud dan aan de gevaren, die mij bedreigden. Ik wendde mijn oogen van hem af en keek naar het meisje. Zij was een tegengif voor het booze oog van Keedy Tick.

„Goddank, dat u weer veilig boven bent, Mr. Sidney”.

O, zij keek mij niet aan, alsof ze zocht in welken zak ik een staaf goud verborgen had. Zij was blij mij te zien terugkeeren van den bodem der zee. Wat de anderen zeiden of dachten, kon mij van nu af niet meer schelen.

„Het was niet gevaarlijk, Miss Arie. Alleen teleurstellend”.

Ik deed, alsof Tick niet bestond. Ik keek langs hem heen naar Kapitein Peart en vertelde hem hoe het er beneden uitzag. Allen luisterden met de grootste belangstelling.

„De zaak is”, zei ik ten slotte, „dat is geen werkje van „grijp-maar-toe-en-je-hebt-’t”.

„Dat noem ik verduiveld weinig uitvoeren in een uur tijd”, bromde Tick. „Wij hebben je niet meegenomen om ons te vertellen, hoe moeilijk het is. Dat wisten wij al van de andere duikers. Jij bent hier om het goud te vinden. In Frisco liep je te zwetsen, dat je zoo’n pracht van ’n duiker bent en nu wij allemaal van jou afhankelijk zijn, sta je te kletsen. Ben je niet meer dan een praatjesmaker?”

„Als dat geld in een faro-bank lag in plaats van in een zandbank”, zei ik „zou jij de man zijn om het eruit te halen — daar heb je oefening genoeg in. Maar dit hier is een eerlijk karweitje, waar meer voor noodig is dan gemerkte kaarten”. — Toen vervolgde ik tot den kapitein: „Nu ik op de hoogte ben van den toestand, heb ik eenige plannetjes bedacht. Vanmiddag zal ik op de *Zizania* gaan kijken, wat daar zoo al is van wat ik hebben moet”.

Ik verzocht Mr. Jones mijn schoenen uit te trekken. Toen Tick zag, dat ze mijn pak los maakten, bromde hij nog wat na. Als ik in iedere hand een staaf goud had meegebracht, zou hij nog niet dankbaar zijn geweest; dan had hij willen weten waarom ik de heele kist niet had meegenomen. Ik vond het beneden mij iets terug te zeggen. Ik begreep, dat er een tijd zou komen, waarop ik met Mr. Tick zou afrekenen en besloot dat dan grondig te doen.

Het was een vuil werkje dien middag in al dien rommel te zoeken. Maar ik vond toch een en ander, dat ik noodig had en dat werd naar den lichter gebracht.

Den volgenden ochtend daalde ik bij zonsopgang weer in de diepte, want de wind was gaan liggen en de zee was niet meer zoo woelig als den vorigen dag.

Ik had dezelfde toeschouwers. Miss Arie, die er uitzag als een knappe jongen en die steeds in mijn nabijheid bleef; wat mij het voornemen deed opvatten haar eens het verschil te toonen tusschen een man, die wat dorst en deed en een praatjesmaker als Tick. Een mooi meisje heeft meestal dat effect op een jongen man.

Toen ik den bodem bereikt had, lieten zij een oud anker neer. Ik maakte het los en sleepte het mee naar het wrak. Ik had al mijn kracht noodig om het over de banken te sleuren. Ik had er een koevoet aan vastgebonden en toen ik het wrak bereikt had, ging ik aan het werk, ofschoon ik eigenlijk genoeg gedaan had voor een keer.

Ik maakte genoeg zand los met den koevoet en plantte het anker in het gat. Ik hoefde het zand niet vast te trappen; dat zou de Oceaan wel voor mij doen. Hij deed zelfs te veel op dat punt en maakte geen verschil tusschen het anker, dat ik wilde vastleggen en den schat, dien ik wou loswerken.

Dienzelfden dag daalde ik nogmaals neer. Nu had ik dunne kettingen en een breede schop bij mij. Ik bond mij vast aan den steel van het anker en, zoo gesteund, groef ik met mijn koevoet in het zand en verspreidde dit met de schop.

Maar het was het tegenovergestelde van den man, die water wou dragen in een zeef. De kuil werd steeds weer met zand gevuld. Als ik nacht en dag had kunnen doorwerken, zonder te eten of een oogenblik te rusten, had ik een gat kunnen graven, waardoor ik den schat had kunnen bereiken. Nu werkte ik, tot mijn hoofd scheen te barsten en het bloed uit mijn neus stroomde en ik dat eerste gevoel van verlamming kreeg, dat een duiker waarschuwt, dat hij de grens van zijn uithoudingsvermogen heeft bereikt. Ik bond mijn gereedschap aan het anker en gaf het signaal om opgehaald te worden.

Ik wist vooruit, dat al mijn werk ongedaan zou zijn gemaakt, als ik op de plaats terug kwam. De gierige zee zou er zand over gestrooid hebben en het met onzichtbare vingers hebben vastgedrukt en een deur voor dien schat hebben gesloten, onverbreekbaarder dan platen van staal en staven van brons.

Dus was ik niet erg vroolijk, toen ik weer boven kwam. Ik viel op een bank neer en veegde het bloed van mijn gezicht, toen mijn helm was losgeschroefd.

„Vier uur beneden geweest — dat is heel wat!” mompelde Shank, mij op den schouder kloppend.

Ik werd verlegen, toen het meisje op mij toetrad en het bloed afveegde met haar zakdoekje. Ik trachtte haar handen af te weren. Dat was toch geen werk voor haar! Maar zij weerhield mij en ging er mee door.

„Arme jongen!” zei ze. Er klonk medelijden uit dien toon — een streelend soort medelijden, dat opwelde uit het hart eener vrouw. Nog nooit was ik zoo getroffen. Tot nu toe was zij steeds stug en koel tegenover mij geweest. Maar weer fluisterde zij mij in het oor: „Arme jongen!” Ik was den eersten keer bang geweest, dat ik haar niet goed verstaan had. Maar nu kon ik niet langer twijfelen, ik keek haar in de oogen. En in de mijnen lag mijn ziel.

Ik weet zeker, dat ik tot op dat oogenblik zelf niet wist, dat ik haar lief had.

Op hetzelfde oogenblik verdween al mijn neerslachtigheid en voelde ik mij gelukkig als nooit te voren. Ik keek over den Oceaan en hij leek mij niet langer den ouden vrek toe, die al weer bezig was het weinige, dat ik volbracht had, ongedaan te maken. Hij schitterde in de middagzon en de golven lachten mij toe. De wereld was zoo kwaad nog niet!

„En het is allemaal — allemaal nutteloos — daar beneden, niet waar?” vroeg zij.

„Neen; het is prachtig werk en ik ben er eerst mee begonnen”. Ik moest mij op de tong bijten om er niet aan toe te voegen: „Lieveling”.

„Maar het is vreeselijk, dat jij er zoo voor moet lijden”. „Ik heb mij nooit in mijn leven zoo heerlijk en gelukkig gevoeld — nooit zoo vol moed”.

Ik denk, dat mijn oogen te welsprekend waren, want zij bloosde en schoof een eindje weg.

Keedy Tick had voor ons heen en weer geloopt en hij nam de eerste gelegenheid te baat om zijn gezicht tusschen ons in te schuiven; en het was geen mooi gezicht met zijn verbonden neus. *(Wordt vervolgd)*

„Pschorr” in Amsterdam en Rotterdam

VAN mijn artikel „Het Bier in Nederland”, voorkomende in „Buiten” van 15 en 22 September II. waar ik het had over Heineken’s brouwerij te Amsterdam, kan nog het volgende worden toegevoegd, mij welwillend verstrekt door de Directie van Heinekens brouwerij te Rotterdam. Dat de Heer Pschorr tot de Amsterdamsche brouwerij in betrekking stond, was mij reeds van te voren bekend. Immers, toen de Heer Gerard Heineken de zaak oprichtte, verzocht hij den Heer Joseph Pschorr, die thans nog als mede-eigenaar van de Pschorr-brouwerij in München woont, hierheen te komen, waarmede tevens het geheim van het Duitsche bier tot ons kwam. Hij is toen eenigen tijd daar als practisant, (iemand die niet op het kantoor werkzaam is, maar in de techniek) werkzaam geweest. Daarna is hij naar Rotterdam vertrokken, waar hij omstreeks 1890 aan Heineken’s brouwerij eveneens verbonden was als practisant-volontair, vermoedelijk om evenals in Amsterdam, het brouwen van Münchener bier in praktijk te brengen. Zijn vader was met den sedert overleden Directeur der Rotterdamsche brouwerij, den Heer Feltmann, goed bekend en is waarschijnlijk omstreeks 1875 hier geweest, maar dan op bezoek, zonder in eenige relatie tot de maatschappij te staan. Het gebouw „Pschorr” op de Korte Hoogstraat te Rotterdam, is, zoover mij bekend, indertijd gesticht door den Heer Willkomm, den vertegenwoordiger daar ter stede van de Pschorrbrouwerij te München, die bij de oprichting waarschijnlijk haar steun verleend heeft. Thans heeft de Münchener brouwerij met deze zaak niets meer te maken en is alleen de oorspronkelijke naam nog aan het gebouw verbonden gebleven. De tegenwoordige eigenaar heeft denzelfden naam ook gebruikt voor zijn andere inrichting aan den Coolsingel. De Pschorrbrouwerij heeft intertijd ook in andere steden zooals Berlijn en Brussel, restaurants ingericht, waaraan zij haar naam heeft verbonden. ☞ Men ziet uit een en ander, dat de naam „Pschorr” van grooten invloed is geweest op onze beide brouwerijen en een goeden klank had in ons land en daarbuiten.

K. L. SCHAMP

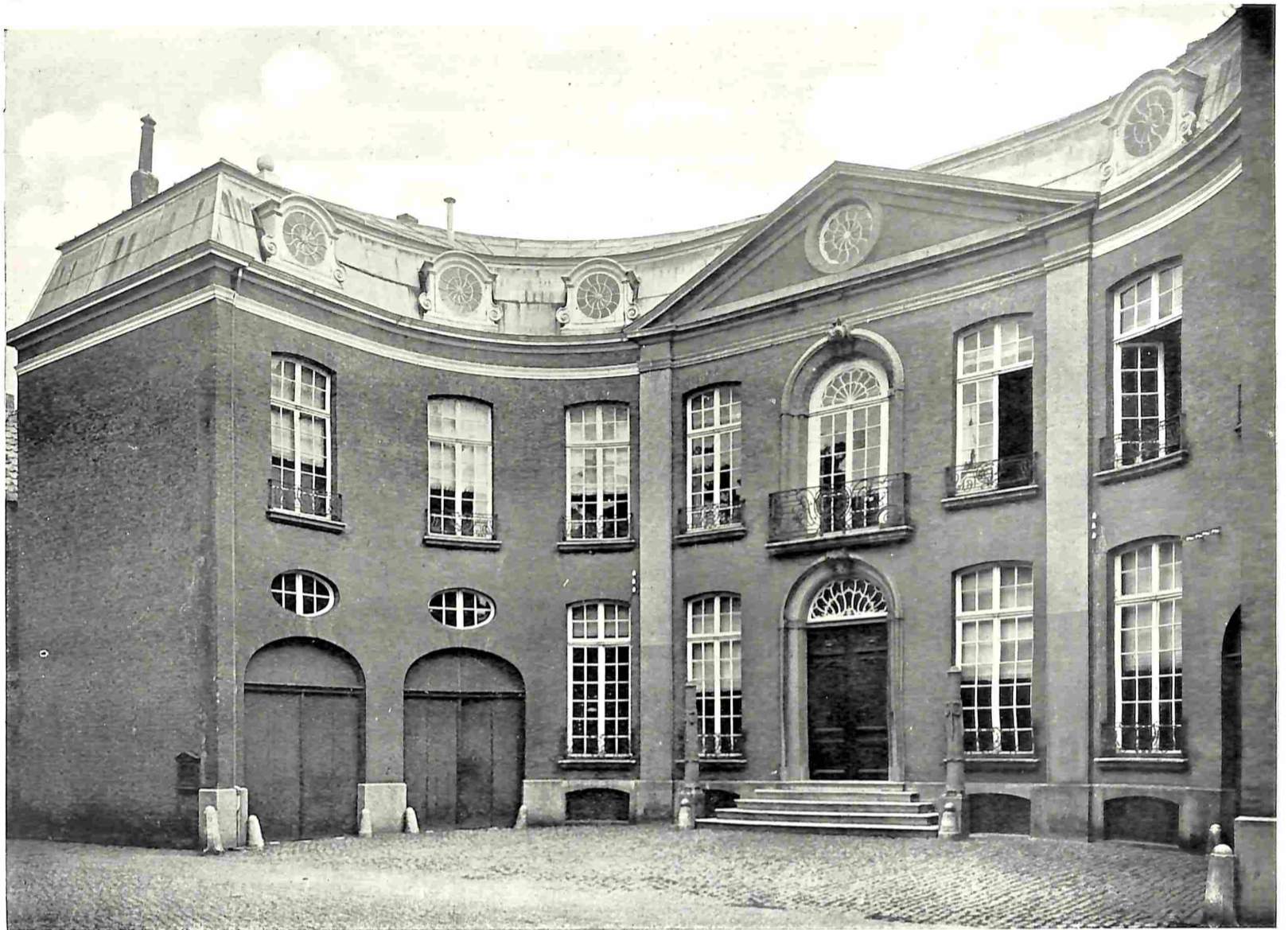

Foto C. Steenbergh

MIDDELBURG. HUIS AAN HET HOFPLEIN, THANS RECHTBANK

OUD-MIDDELBURG

(Slot)

VERGIS ik me niet, dan ontbreken de smalle huizen van het pilaster-type, waaraan vooral Amsterdam zoo rijk was en nog is, te Middelburg geheel; in elk geval zijn zij er hoogst zeldzaam. De tweede helft der 17de eeuw heeft de Zeeuwsche hoofdstad trouwens weinig belangrijke of mooie gevels gebracht. Begrijpelijk, zult 'ge zeggen, omdat de stad in beteekenis achteruit ging? Maar die achteruitgang was meer relatief dan absoluut, en in elk geval bewijst de overvloed van fraaie, in de 18de eeuw te Middelburg gebouwde huizen, welke men er nog thans kan aanschouwen, dat er toen nog welvaart heerschte en nog talrijke vermogenden er woonden. ☞ Een overvloed inderdaad! En men aanschouwt ze niet alleen aan de deftige Rouaansche Kaai, die nog sterker gelijkenis zou vertoonen met een hoofdgracht van een der groote Hollandsche steden, als de huizen aan de overzijde, den Kinderdijk, niet een ietwat schameler uiterlijk vertoonden; niet alleen aan de nabijgelegen Dwarskaai, Rotterdamse Kaai en Dam, maar bijkans overal, zij 't daar gewoonlijk niet in aaneengesloten rij. Vele dezer voornamen gevels zouden zelfs aan de Amsterdamsche Heerengracht de aandacht trekken. Te Middelburg, vooral waar hunne omgeving minder weidsch is dan aan de onvolprezen grachten der stad aan Amstel en aan Y— en meestal is ze dat — maken ze een geweldigen indruk. Het huis aan de Lange Delft, waarin thans de Provinciale Bibliotheek gehuisvest is, vertoont zich zelfs als een klein Paleis, waarvan men elders in ons land tevergeefs de wedergade zal vinden. ☞ Maar overigens komen de meeste dezer huizen toch wel overeen met dergelijke patricische woningen uit denzelfden tijd in de Hollandsche steden. De versierselen bepalen zich hoofdzakelijk tot de omlijsting van de statige groote toegangsdeur en het venster daarboven, en tot de kroonlijst met min of meer sierlijke consoles. Nauwelijks behoeft gezegd te worden, dat de betrekkelijk schaarsche

gevelversieringen spreken van Frankrijk's invloed, en een der Lodewijk-stijlen vertoonen, gelijk alle 18de eeuwse gevels van dien aard. Karakteristiek Noord-Nederlandsch zijn deze huizen — want alleen in de Republiek der Zeven Provinciën, en geenszins in het land hunner herkomst, zijn de Fransche stijlmotieven op deze wijze aan de buitenzijde der huizen toegepast — en niet speciaal-Middelburgsch. Toch hebben zeer vele dezer patricische gevels iets, wat men elders niet vindt: een kroonlijst, waarop in letters en cijfers, welke in stijl gehouden zijn, het jaar van den bouw is gesneden, vaak ook de naam van het huis. Voorts is hier, meer dan elders, werk gemaakt van de soms zeer sierlijke consoles. Op vele deuren aanschouwt men bovendien nog een zwaren klopper, en een groote koperen ring ter zijde ervan geeft zekerheid, dat ge ook nog door een bel in beweging te brengen op nadrukkelijke en persoonlijke wijze den wensch te kennen kunt geven, dat de deur voor u geopend wordt. ☞ Het inwendige van veler dezer huizen, ook van dezulke, wier gevels dit niet zouden doen vermoeden, bevat luisterrijke interieurs, kostelijke stucwerken in gangen en trappenhuisen, fraai gesneden deuren en betimmeringen, stijlvolle schoorsteenen en al die rijke, vaak kunstvolle pracht, welke dergelijke huizen ook elders vertoonden en soms nog vertoonen, zij 't in steeds mindere mate. Dat geldt voor het huis aan de Koepoortstraat, waarvan hierbij een en ander wordt afgebeeld, voor het huis aan de Gortstraat, uitwendig door de groote spiegelruiten in de vensters minder aantrekkelijk geworden, maar inwendig van een grooten rijkdom (zie de afbeelding op bladz. 522), dat geldt ook voor het paleisachtige huis aan het Hofplein, met zijn gebogen gevel herinnerend aan het twee jaar later (1767) gebouwde paleis van den prins van Nassau-Weilburg te 's-Gravenhage (thans Schouwborg). Sierlijk is de middendeur, sierlijk zijn de gesmeed-ijzeren raamhekken der verdieping, geestig de raderen der dakvensters. Jammer, dat de beide

Foto C. Steenbergh

MIDDELBURG. EEN ZAAL IN HET HUIS AAN HET HOFPLEIN, THANS
GERECHTSHOF

grote staldeuren in de zijvleugels het overigens zoo schoon geheel sterk ontsieren. Het is J. A. van de Perre geweest, gehuwd met de schatrijke Jacoba van den Brande, die dit huis liet bouwen, waarin thans de rechtbank gevestigd is. Het inwendige komt hierdoor niet meer geheel tot zijn recht, maar het kost den bezoeker toch nog weinig moeite om te begripen, welk een vorstelijke woning dit geweest is, met zijn stucwerk, zijn beelden, zijn vaste schilderstukken, grisailles, betimmeringen, en vooral — zijn groote zaal. Ondanks de storende meubileering dezer „civiele audiëntiezaal” is zij nog een genot om te aanschouwen. Zie de ranke Lodewijk XV-omlijsting der wandvakken, van den schoorsteenspiegel, de deuren, binnen de eikenhouten betimmering; zie de gewezen wandtapijten met hunne voorstelling van den triomftocht van een Romeinsch imperator, zie daarboven, tegen het witte plafond, de versieringen, ditmaal in stuc, herhaald, luchtigjes, bekoorlijk, zwevend hier boven de donkere, rijkbehandelde wanden ☞ Belangwekkend door zijn gevel alleen is het „Wynkoopershuis” aan den Dam, het in 1723 gebouwde gildehuis der Wijnkoopers, dat tot 1805 aan deze bestemming bleef beantwoorden, al waren er toen geen „gilden” meer. Men vindt het in de onmiddellijke nabijheid der zoo schilderachtige Kuiperspoort, den zetel der verwante kuipers- (waar ik thans een wijnkelder zag, welks eigenaar op een bordje verzocht: „indien niet aanwezig, gelieve terug te komen”!), wat wel niet toevallig zal zijn. Aantrekkelijk zijn vooral de rijk-versierde omlijsting van het middenvenster, die met de soberder gehouden deur een waarlijk bevallig geheel vormt, en de evenzeer rijk-bewerkte kroonlijst met haar fraaie consoles. Zoowel boven de deur als op de kroonlijst staat de naam van het huis te lezen. ☞ En zoo zou ik kunnen doorgaan met het opsommen van uit- en inwendige pracht en sierlijkheid dezer statige Middelburgsche huizen; ik zou nog kunnen spreken over het indrukwekkende huis, thans hotel, aan de Lange Delft, in 1746 gebouwd voor Mathias Cornelis Versluys, met zijn rijk-behandelde deur- en vensteromlijsting over twee verdiepingen, gedekt door schildhoudende leeuwen, en zijn zware balustrade boven de kroonlijst¹⁾, over het soberder gesierde, maar toch ook imposante huis aan de Wagenaarstraat, met trapbordes (zeldzaam in deze stad), thans zetel en museum van het Zeeuwsch Genootschap, en over zoo menig kostelijk détail in overigens onbelangrijke gevels, over fijnbesneden deuren vooral, rijk-bewerkte bovenlichten en bekoorlijke kalven (als die van het huis „de Witte Zwaen” aan de Rouaansche kaai — welk een overvloed van door versiering en verhouding bekoorlijke deuren bezit deze stad! — maar ik zou daarmee vervelen. En daarom nog een jubel van bewondering tot

slot: bewondering van het hierboven reeds even genoemde huis aan de Lange Delft waarin de Provinciale Bibliotheek is ondergebracht. Het inwendige geeft nog wel enkele schoonheden te aanschouwen, maar het is toch vooral de prachtige hardsteenen voorgevel, die dit huis tot een der schoonste overblijfselen van oud- en rijk-Middelburg maakt. Bijzonder rijk bewerkt is ook hier weer het middenstuk, dat echter sterk afwijkt van dat van andere patricische huizen uit dezen tijd (1733). De deur wordt geflankeerd door kolommen met korinthische kapiteelen, door een bevalligen boog verbonden, en daarop rust het balkon met een wonderfijn gesmeed hek en twee aardige kinderfiguurtjes op de hoeken. Rijk bewerkt is de vulling der nis boven het middenvenster. En dit alles wordt bekroond door een forsche attiek, wier middenstuk tot in bijzonderheden van treffende schoonheid is. Het vertoont het wapen van Johan Pieter van den Brande, die dit huis liet bouwen, wordt ter weerszijden gesierd door half-levensgrootte beelden van een man en een vrouw, en eindigt in den top in een schelp waarvoor een vrouwenhoofd is aangebracht, een hoofd, dat van een schoone vorstinne schijnt te zijn, edel en trotsch. De naam van den beeldhouwer, van den gevelontwerper, verdiende aan de vergetelheid te zijn ontrukkt! De schelpversieringen onder en boven de vensters verhoogden het rijke aanzien van dezen paleis-achtigen gevel. Van een geheel anderen tijd spreekt de slanke achtkante toren, die aan de

1) Zie „Buiten”, jaarg. 1916, no. 11, bladz. 127.

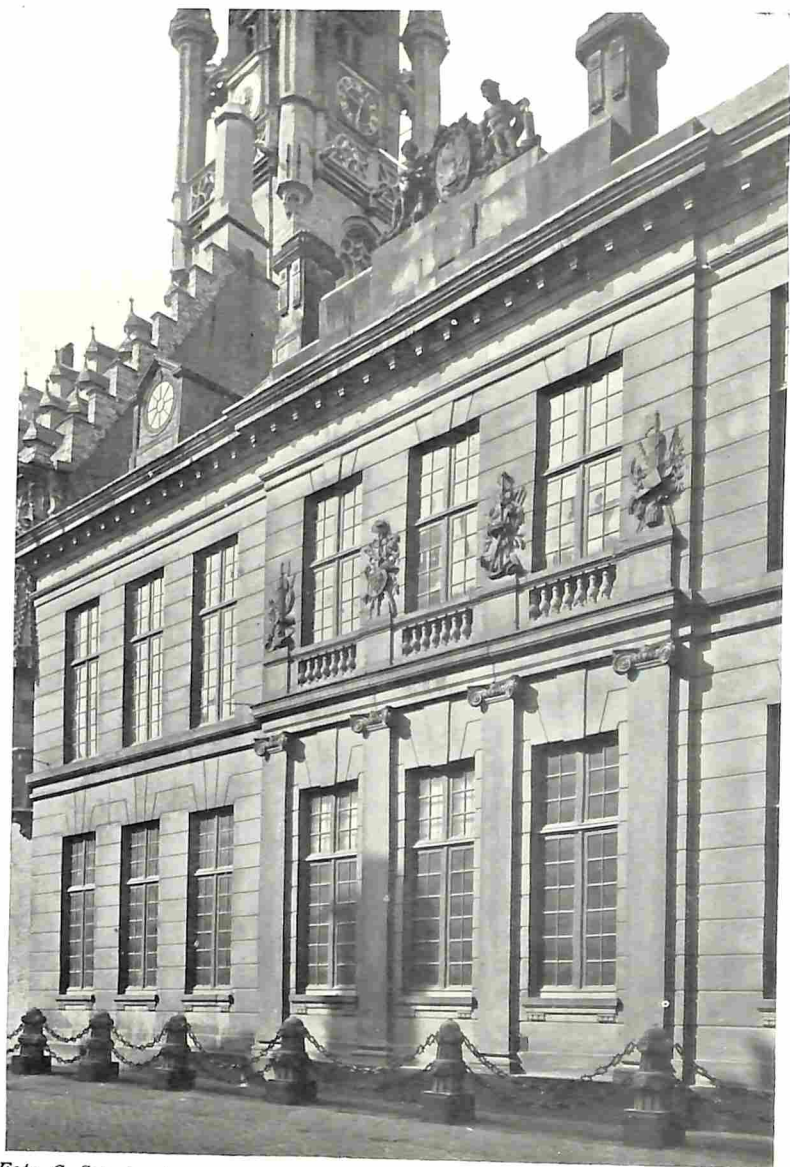

Foto C. Steenbergh

MIDDELBURG. STADHUIS

achterzijde van het statige huis oprijst, maar daar men hem in de betrekkelijk smalle straat nauwelijks ziet, als men recht voor den majestueuzen gevel staat, stoort hij, in de 17de eeuw gebouwd, niet bij de aanschouwing van de 18de eeuwse pracht. En wij hebben dankbaar te zijn over het behoud van dezen toren, overblijfsel vermoedelijk van het vroegere huis hier ter plaatse, want het is een der weinige behouden gebleven uitkijktorens van de vele, waaraan Walcheren, en vooral Middelburg, rijk is geweest, torens, waaruit, naar men zegt, de kooplieden naar de verre stroomen zagen om zich te kunnen verheugen over de behouden terugkomst hunner schepen. ☼ O! wat spreekt dat Middelburg in zoovele schoone overblijfselen nog luide, maar ook fluisterend, voor hem, die een scherp oor heeft voor de stemmen van het verleden, echter duidelijk waarneembaar, van tijden van glorie, die nimmer zullen terugkomen! Wat grijpt ze u aan, deze Zeeuwsche stad, deze gestorven zeevorstin, edel en statig nog in haar dood, ondanks nieuw-Middelburg's knabbelen en knoeien aan hare schoonheid! ☼ Niet terstond! Daar heeft nieuw-Middelburg voor gezorgd, dat haar verminkte aan de zijde, waar gij haar voor 't eerst betreedt, dat u dwingt tot hare oude schatten te gaan over een karakterlooze draaibrug over een zinledig breed en bijkans ongebruikt kanaal, en u dan plotseling plaatst op een gracht, vanwaar ge eerst na speuren en zoeken tot het hart der oude stad doordringt. De oude weg naar de hoofdstad van Zeeland, zij was te water, van het Sloe door het nu dichtgeslibd havenkanaal, dat eeuwenlang bron van welvaart was ¹⁾ en thans door nieuw-Middelburg — er ligt een waarschijnlijk niet bedoelde symboliek in — aan de zijde der stad tot een kerkhof is ingericht. Thans diende men haar te naderen door een statige laan van populieren, uitlopend op de Rotterdamsche Kaai, daar, waar de oudste haven het diepst tot de kern der stad doordringt. Maar nieuw-Middelburg heeft dit niet begrepen en zal het niet begrijpen . . . ☼ Den bezoeker van Middelburg wacht dus aanvankelijk teleurstelling. Maar dan gaat oud-Middelburg langzamerhand tot hem spreken, dan vertelt het hem van opkomst, van bloei, van ondergang, en mijmerend over de vergankelijkheid van het aardse, die hier en in verre

¹⁾ Voor bijzonderheden over Middelburg's oude haven verwijs ik naar mijn artikel over „De Gebouwen der O.-I. Compagnie, Kamer Zeeland”, in „Buiten”, jaarg. 1918, no. 38-39.

Foto C. Steenberg

MIDDELBURG. KAMER IN EEN HUIS AAN DE KOEPOORTSTRAAT

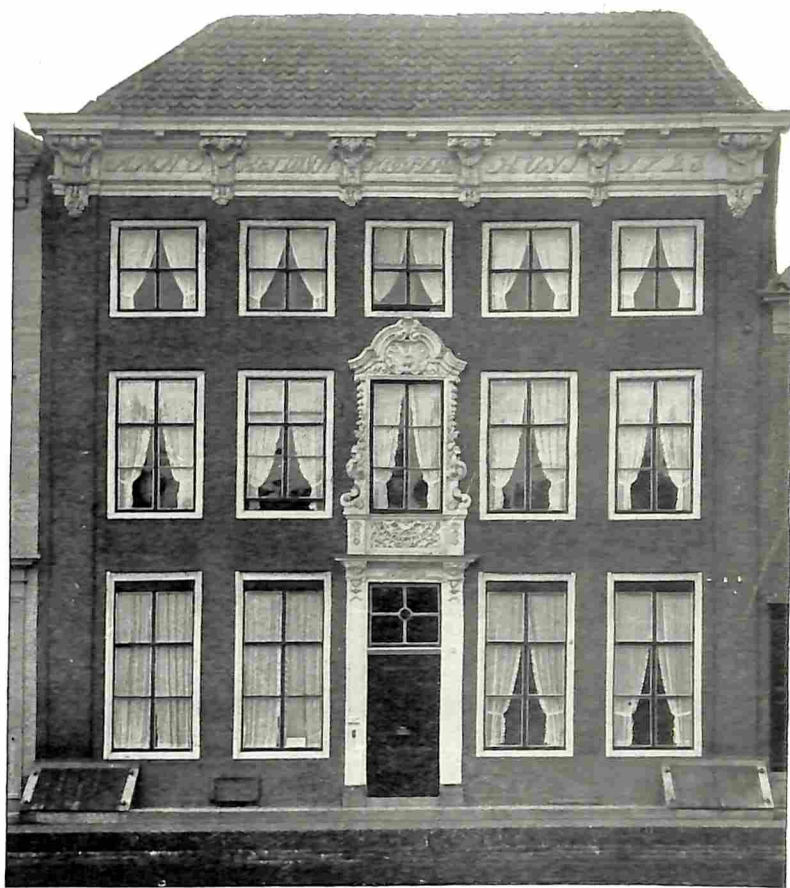

Foto C. Steenberg

MIDDELBURG. HET WIJNKOOPERSHUIS

omgeving zoo treffend blijkt — Veere, Zierikzee, Reimerswaal, Damme, Brugge . . . — ziet hij met het oog zijner verbeelding de oude Zeeuwsche stad, zooals zij eens was; schooner nog dan thans, bloeiend, hoopvol, alom haar schepen uitzendend, en hij krijgt haar lief. Een liefde, ook uit medelijden geboren. ☼ Hoor, de beiaard speelt zijn liedekje in den hoogen slanken toren der Abdij . . .

Kom ga mee,

Naar de zee . . .

Het is aangrijpend! ☼ Maar nieuw-Middelburg lacht, voorzover dit met de deftigheid niet in strijd is. Het leeft immers? En het ontsiert Oud-Middelburg's Markt met een lichtreclame.

Mr. A. LOOSJES

HERFSTMORGEN

BUITEN

LUI en langzaam slik ik de laatste en zoetste theeslokjes naar binnen, kijk naar het kleine, klieterige hoopje suiker, dat achtergebleven is en zet het kopje naast me neer op het steenen haardrandje. Omzichtig, als deed het iets onvoegzaams, komt Truuke, het duinkonijntje, dat in mijn huis woont, aangeslopen. Het snoept het zoete heuveltje op en begint zich daarna de besmeurde snorharen schoon te poetsen. ☼ Stil is het om me heen, een heerlijke rust, zooals alleen de morgen die aan te bieden heeft. Bureau en school houden de groote en kleine menschen voor een tijdje gevangen. Arme kleine knungels, ze zien de heerlijke, warme zon, ze ruiken de lekkere zeelucht en den geur van de duinen en ze mogen niet gaan naar hun kasteel van zand, naar hun indianenkamp of naar één van de vele andere fantastische gewrochten, waar heel hun romantisch leventje om draait! ☼ In een groot verlangen naar vrijheid maak ik al de deuren en ramen open. De nog wat slaperige zonnestralen vallen languit naar binnen en blijven trillend van genot liggen, waar ze toevallig neergekomen zijn. Truuke, het wilde duinkind, kiest den duidelijkst zichtbaren uit om er, als een verwijfd katje, in te gaan liggen droomen. ☼ Op mijn morgenmuultjes slip ik naar buiten, raap hier en daar een paar binnengewaaide prulletjes op, trek eenige al te brutaal kijkende onkruidjes uit en geef Daantje, de zacht jammerende geit, ook de vrijheid, voor zoover haar die toegestaan kan worden, gezien haar neiging om alles, letterlijk alles te verslinden, wat niet van steen of metaal is. ☼ Naast zijn hok, zomersch-lui, ligt Stroppie, de vechtjas, te ronken. Slechts een nauw merkbaar oogengelok geeft me de verzekering, dat de nu wat soezende gevoelens voor me als

altijd dezelfde zijn. ☼ Droomend in hun doorzichtige najaarsjurken liggen daar de duinen en blazen een naar geurig mos riekenden adem uit, die, kouwelijk rillend door de nog frissche morgenlucht, in de koesterende stralen van de zon dribbelt. Heel, heel zacht fluistert de zee met de duindoorns. Een doezelige deining in de verte wijst op de aanwezigheid van hooge en lage boomen. In de weekblauwe lucht drijven witwollige wolkpruikjes weg, licht en teer als opgewaaide stof-

dotjes. De vogeltjes doen zóó zoet en liefjes, of de vrijetijd weer gekomen was! ☼ Een wondermooie sprookjeslibel komt op me toezweven en als ik onbewegelijk afwacht, zet ze zich op mijn schouder en trilt zóó uitbundig met de gazen vleugeltjes, dat het lijkt, of ze een wijd rokje aan heeft. Spoedig danst ze weer omhoog en drijft, glinsterend als een kostbaar sieraad, op de lucht naar de duinen terug. ☼ Even komt spelbrekend een brutaal windje door den tuin gerend. „Het rijk van den zomer spoedt ten einde, ik bereid den weg voor zijn opvolger” snerpt hij, rukt een paar brons gebrande blaadjes af en verdwijnt weer. Trillend kijken alle planten hem na. De blaadjes dolen hulpeloos over het gras en klemmen zich vast aan de beenen van een nog sierlijke margrietplant. ☼ Iederen dag zullen er meer van die plaaggeesten komen, zoodat eindelijk alle bladen op den grond zullen liggen. Maar ook dan nog zal het hier buiten heerlijk mooi zijn in het schijnsel van de late herfstzon. En als Koning Winter zal zijn binnengehaald onder het donderend gejubel van wind en zee, dat als een wilde hymne om mijn huis zal ruischen, en als hij eindelijk onder doodsche stilte zijn witte prachtgewaad zal uitspreiden over de verkleumde aarde, ook dan zal ik, evenals nu, terwijl de zomer afscheid neemt met alle innige warmte, die in hem is, vol eerbiedige vreugde hier staan en genietend rondkijken. ☼ Daar brengt het pittige najaarswindje het zingend roepgeluid van een kerkklok naar me toe. Ik kijk naar de slechts schimmig zichtbare torens, die daar heel in de verte boven de huizen komen uitkijken. Dan moet ik opeens denken aan de vele menschen, die daar om die kerken heen in de recht-stijve stadshuizen wonen met de kleine, hoog omrande tuintjes, waar de zon maar een oogenblikje per dag een kijkje komt nemen. . . . ☼ Noodlot, hoe ben ik u dankbaar, dat ge me uit de beklemming van die huizenmassa's hebt weggevoerd naar de blijde schoonheid van de natuur hier buiten!

TINE STIJGER-KROPHOLLER

Merkwaardige exotische Vogels

„ALS iemand verre reizen doet, dan kan hij veel verhalen”, luidt de aanvang van een oud Hollandsch liedje en wie zou de waarheid, welke deze eenvoudige woorden inhouden, willen betwisten? Hoe talloos zijn bij voorbeeld de wonderen, die de levende natuur den opmerkzamen en weetgierigen reiziger en onderzoeker allerwegen biedt! Dit is niet het minst het geval in het voor een belangrijk gedeelte nog steeds zoo geheimzinnige Afrika — het donkere werelddeel; — hetgeen daar, zelfs alleen wat het dierenleven betreft, voor de wetenschap nog steeds volkomen onontgonnen terrein uitmaakt, zou voorzeker kunnen dienen om den inventaris van alle bibliotheken ter wereld — op biologisch gebied —, op zijn minst genomen, te verdubbelen. ☼ Er is in die verre gelegenheid voor een kundig en ijverig natuuronderzoeker gelegenheid

te over, met dikwijls verrassend resultaat voor zijn tak van wetenschap nuttig werkzaam te zijn; toch moet men allermintst denken, dat bij voorbeeld het ontdekken en beschrijven van een tot dusver onbekende diersoort of het tot klaarheid brengen van zoölogische problemen, waarover misschien menigvuldige tegenstrijdige berichten in omloop waren, daar aan de orde van den dag zijn, integendeel, dergelijke arbeid gaat gewoonlijk met overgrootte moeilijkheden van allerlei aard gepaard. Welk een voldoening en genot het bereiken van zulk een goeden uitslag echter aan den onvermoeiden, immer volhardenden vorschers verschafft, kan slechts hij beseffen, die dit zonder twijfel hoogst interessante leven heeft meegemaakt. ☼ Hoe moet het den onverschrokken ontdekkingsreizigers uit het midden der vorige eeuw wel te moede geweest zijn, toen zij tijdens de exploratie in het stroomgebied van den Bahr-el-Abiad (Witten Nijl) en vooral van de nog zuidelijker gelegen uitgestrekte moerassen en poelen langs den Bahr-el-Gazahl (Gazellenrivier), den zonderlingsten vogel ter wereld — afgebeeld op bladz. 524 en 525 — voor de eerste maal aanschouwden? ☼ Hoewel ongetwijfeld het meerendeel der menschheid zelfs van het bestaan van dit dier geheel en al onkundig is, draagt het niettemin verscheidene, waaronder eenige buitengewoon karakteristieke namen. De mannen van de wetenschap noemen het naar geslacht en soort *Balaeniceps rex Gould*, terwijl we in het dagelijksch leven het best van „Schoensnavel” — naar het Engelsche „Shoebill” — kunnen spreken. Eveneens is de naam „Schoenbek”, doch wellicht nog meer die van „Ooievaar met den Walvischkop” ervoor in gebruik. Aan de inderdaad eigenaardige gelijkenis van den geweldigen snavel met een schoen (doch ook wel met den romp van een schip), dankt de vogel eveneens zijn inlandschen naam, de Arabieren doopten hem namelijk „Vader van den Schoen (het Schip)” of in hun taal „Abu Markúb”, gelijk zij den bekenden Heiligen Ibis (*Ibis religiosa* of *Ibis aethiopica* Lath.) in Nubië en Opper-Egypte „Abu Hannes” — „Vader Johannes” — en in Beneden-Egypte „Abu Menzel”, of wel „Vader Sikkelsnavel” noemen. ☼ Evenals zulks helaas met meerdere vertegenwoordigers uit het planten- of dierenrijk het geval is, kan men niet met zekerheid nagaan, wie als de eigenlijke ontdekker van den Schoensnavel beschouwd moet worden, we vinden ten minste in de onderscheidene bronnen, welke we hieromtrent raadpleegden, heel wat uiteenlopende lezingen. Alfred Edmund Brehm kent in zijn „Thierleben” de eer toe aan den natuurvorscher Mansfield Parkyns (1840), hoewel er in andere werken al vóór dat tijdstip van den Shoebill gewag gemaakt wordt. Naar alle waarschijnlijkheid waren zij, die den vogel het eerst opmerkten, Thibaut, toen hij in 1840 als pionier

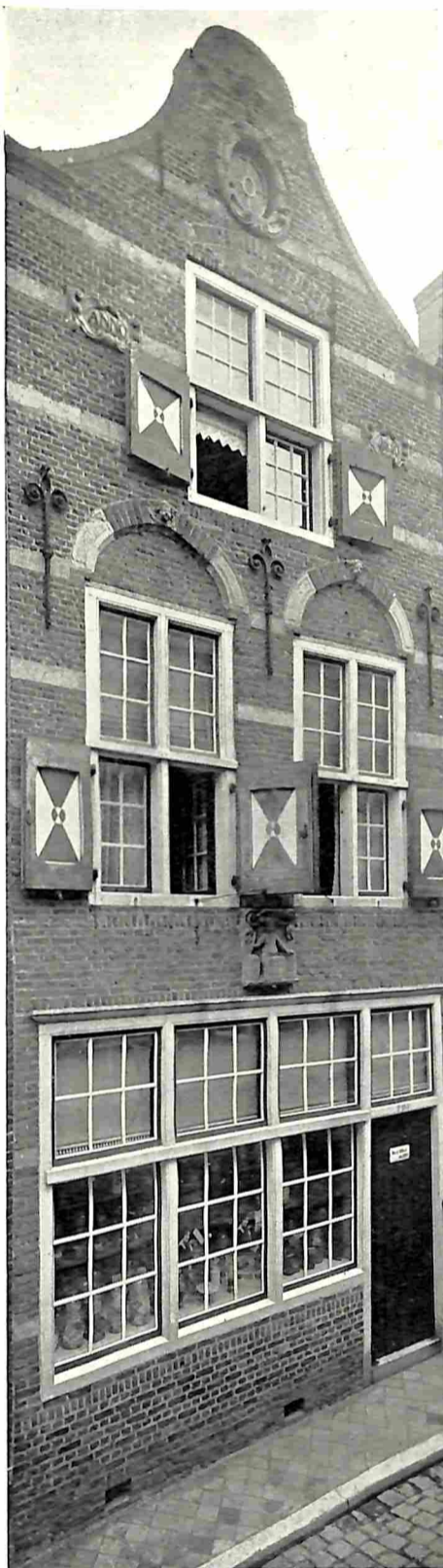

Foto C. Steenbergh

MIDDELBURG. GEVEL „DE WIJN-MAN” AAN DE GISTSTRAAT

in die bijna ontoegankelijke streken 6°30' N.B. bereikte en in het volgende jaar de expeditie van d'Arnaud en Werne, welke tot 4°42' wist door te dringen. Zij, die echter volgens Fransche en Britsche berichten als eigenlijke *wetenschappelijke ontdekkers* van den hier afgebeelden reuzenvogel aangemerkt moeten worden, waren de Franschman Antoine Brun-Rollet, die in 1856 het stroomgebied van den Bahr-el-Gazahl verkende en last not least de Britsche onderzoeker John Petherick, toen deze in 1857—1858 in vereniging met Poncet nog veel zuidelijker, tot in de streek der Niam-Niam doordrong¹⁾. ☼ Op het eerste gezicht lijkt

1) In de jaren 1860—1862 exploreerde Petherick met Peney in de landstreek bij Gondokoro aan den Bahr-el-Gjébel (rivier der bergen).

het geen gemakkelijke taak, dit vreemde dier met zijn monsterlijken snavel bij een der onderscheidene vogelfamilies in te deelen, doch een nader onderzoek wijst al spoedig uit, dat we hier te doen hebben met een bepaald soort reuzen-ooievaar of -reiger. Met de laatstgenoemde vogelsoort vertoont hij echter wel de meeste overeenkomst, om welke reden de ornithologen de Schoensnavels (*Balaenicipitinae*) dan ook hebben gevoegd bij de onderorde der Reigervogels (*Ardeae*), welke op haar beurt met nog talrijke andere vertegenwoordigers der steltloopers, de orde der Ooievaarsvogels (*Ciconiiformes*) uitmaakt. ☒ Zooals we reeds opmerkten, treft men den Schoenbek in hoofdzaak aan in de moerassen langs den Bahr-el-Abiad, den Bahr-el-Gazáhl en eenige hunner zijrivieren, doch enkele onderzoekers beweren, hem ook wel in zuidelijker streken gezien te hebben. De Engelsche reiziger Sir Harry Hamilton Johnson, die zich uiterst verdienstelijk heeft gemaakt, zoowel door zijn taalkundige als zoologische onderzoekingen, bericht, dat de vogel in meerdere exemplaren aan den oever van het Albert-Nyanza gevonden wordt, terwijl diens verzamelaar — Doggett — er een schoot in de nabijheid van Entebbe, de op een landtong aan den N. W. oever van het Victoria-Nyanza gelegen hoofdplaats van de Britsche kolonie Oeganda. Overigens zijn er nog eenige gevallen bekend, waarin men hem ten Zuiden van den equator opmerkte, of meende op te merken, en wel door den beroemden Henry Morton Stanley aan den boven-Congo en door Harry Johnson bij de bronnen van de Kunene, een rivier in de Portugeesche kolonie Angola in Zuid-West-Afrika. Eenige jaren geleden schijnt er zelfs een exemplaar gevangen te zijn in het land van Katanga, dicht bij de grens van Noord-Rhodesia. ☒ Vooral de omgeving van den Bahr-el-Gazáhl bestaat slechts uit één uitgestrekt moerasgebied, het begint reeds langs de oevers van den Bahr-el-Gjébel, die zich te midden ervan met de eerstgenoemde rivier vereenigt. Deze onophoudelijk weer overstroomd wordende moerassen dragen den naam van het „Sedd” of „Sudd”-gebied, reeds de door Nero uitgezonden Nijlonderzoekers werden hier bij het No-meer door kolossale plantengroei, tot 7 Meter dik en wel 2 Kilometer lang, tegengehouden. Ze vormen hier en daar drijvende eilanden, welke de rivier verstoppen en haar soms dwingen, in een geheel andere bedding te stroomen; daar dit natuurlijk in hooge mate hinderlijk voor de scheepvaart is, hebben de Engelschen in den loop der tijden al heel wat „Sedds” uit den weg geruimd. — Zulk een moeras biedt een zeer karakteristiek aanblik, het vertoont naar alle zijden, zoover het oog reikt, hoog, golvend netelgras en dichte bosschen papyrus (*Cyperus papyrus*), de eigenaardige plant met haar dikken wortelstok, driekantige stengels en bundelvormige, grasachtige pluimen, welke in de grijze oudheid de grondstof

Foto Bengt Berg

ZOOVEL DE NAAM „SCHOENSNAVEL” ALS DIE VAN „OOIEVAAR MET DEN WALVISCHKOP”, ZIJN VOOR DIT ZONDERLINGE SCHEPSEL ONBETWISTBAAR JUUST

voor de bekende Papyrusrollen der Egyptenaren verschafte. In alle richtingen wordt dit landschap kris en kras door riviertjes, kanalen en lagunen doorsneden; dat overigens niet de geheele oppervlakte uit water, slijk en modder bestaat en er wel degelijk nog vaste grond tusschen ligt, bewijzen de kleine groepjes palmen, die hier en daar in de nabijheid en in het verschiep oprijzen. Tusschen het riet in de talloze vijvertjes en poelen wordt het oog af en toe aangenaam ver-
rast door de schoonste blauwgetinte en violette tropische waterlelies (*Nymphaea zanzibariensis*), ons reukorgaan wordt bovendien nog gestreeld door hare verrukkelijke, onmogelijk te beschrijven zoete geur. ☒ De bewoners der bijna ontoegankelijke streken zijn hoofdzakelijk de Kitsj- en Nuërgers, hun voornaamste gebied strekt zich uit tusschen

den Bahr-el-Gjébel en den meer oostelijk gelegen Bahr-el-Zeráf (Giraffenrivier). Het dierenrijk is er sterk vertegenwoordigd, vermelden we — wat de zoogdieren betreft — slechts de talrijke kudden Afrikaansche Olifanten en de zeldzame Moerasantilopen, of beter gezegd: Nijlbokken (*Cobus Mariae*), welke in geen enkel ander deel der wereld voorkomen ¹⁾. — Zooals vanzelf spreekt, kenmerken de moerassen zich vooral door een buitengewoon druk vogel-
leven, we treffen er behalve talrijke variëteiten ooievaars en reigers, een menigte lepelaars, kraanvogels, ibissen, pelikanen, maraboes, Afrikaansche gapers, eenden, waterhoentjes en [nog onnoemelijk veel andere soorten aan. Zulk een veenland met zijn kwakende kikkers en vette waterslakken is echter in de verste verte niet zoo onschuldig als bij ons te lande, want ook krokodillen, nijlpaarden en daarenboven afschuwelijke stekende muskieten zijn er niet vreemd! ☒ Te midden van dit alles leeft vredzaam onze schoensnavel, zich voedende met hetgeen zijn geboortestreek hem aan visch en andere waterdieren oplevert. Zijn maaltijd bestaat voor een groot gedeelte uit de eigenaardige, gemiddeld

1 à 2 el lange Afrikaansche moddervisschen (*Protopterus annectens Owen*), behoorende tot de familie der *Lepidosirenidae* van de zonderlinge orde der Longenvisschen of *Dipnoi*; de lezer vindt een paar exemplaren afgebeeld op bladz. 525. — De vogel wordt uiterst zeldzaam en dan meestal geheel alleen of paarsgewijze aangetroffen, bijna nooit ziet men er meerdere bijeen. In vele gevallen houdt hij zich met visschen bezig, doch soms staat hij eenigszins ineengezakt uren lang op een poot, waarbij hij den geweldigen snavel, waarmee Moeder Natuur der veeren varieert van aschgrauw tot fraai bruin- of blauwgrijs, ze zijn aan den rand lichtgrijs getint en in het midden donkerder, de slag- en stuurpennen zijn grauwwart. Achter

¹⁾ De Soedaneesche regering staat hem, die de dure licentie voor al het groot-wild betaalt, slechts toe, gedurende zijn gansche leven twee exemplaren dezer prachtige, zwart-en-witte bokken met hun lange liervormige horens te schieten, althans, wanneer hem dit eens mocht gelukken!

op den grooten kop prijkt een grappig gekruld kuifje, dat op onze afbeeldingen goed zichtbaar is. De snavel gelijkt in kleur en uiterlijk op schildpad, de vogel klep-pert ermee als een gewone ooievaar, doch het geluid is naar verhouding der afmeting van het „muziekinstrument” heel wat sterker! De mannelijke schoenbek wordt bijna anderhalven meter hoog, het wijfje is echter belangrijk kleiner; het forsche lichaam rust op zwarte, hooge pooten met groote voeten en krachtige nagels aan de teenen. Het platte nest wordt tusschen het riet van allerlei moerasplanten en slib vervaardigd, het ligt echter steeds zoo afgezonderd en verscholen, dat het bespieden van een broedend exemplaar vrijwel tot de onmogelijkheden behoort. De eieren zijn betrekkelijk klein van afmeting (volgens den ornitholoog Theodor von Heuglin 85 bij 58 mm.) en heel licht blauw getint, tijdens het bebroeden worden ze door modderen vuil bruin gekleurd. De voortplanting heeft — voor zoover bekend — gedurende den regentijd plaats; de jonge grijsbruine vogeltjes met hun grappige reuzesnavels zijn werkelijk alleraardigst om te zien. Heuglin beweert, dat ze, uit het nest genomen, spoedig aan den mensch gewennen en met visch gemakkelijk groot te brengen zijn.

(Slot volgt)

A. W. FRANCKEN

Het Eekhoortje

PETER!
Peter! . . . Peeter!
ter! Hoor je me niet! . . .
Peter!” Schril klonk de vrouwenstem vanuit de kamer over het donkere portaal en het smalle steile trapje naar het zolderkamertje, waar de vijfjarige knaap zich verscholen hield. Hij stond juist op een oude kist, op zijn teenen, en droomde bij het zolderraampje. En, zooals zoo vaak, alles rondom vergetend, dwaalde zijn blik over de vuile daken der huizen in de verte. Als hij zich uitrekte, dat hals en voeten pijn deden, dan kon hij hier boven een stukje van den straatweg zien, die naar de omliggende dorpen leidde. En daar behoorde Peter — of:

zooals zijn moeder hem steeds genoemd had, Peterle — thuis. Aan den horizon gleden in golfvormige lijnen de hem bekende bergen. Daar was bosch en weide en ook de houtvesterswoning, waarin zijn ouders gewoond hadden. Peterle kon zich nog een beetje zijn vader herinneren, maar meer nog zijn moeder, die hem zoo lief had gehad. Zoo ontzaglijk lief. En als ze „Peterle!” zeide, wat had dat zacht en goed geklonken! Hier in de stad noemde niemand hem zoo, noch de oom, zijn voogd, voor wien hij bang was, noch zijn tante, de zuster van zijn overleden moeder. Het kind had er nog geen begrip van, wat het beduidde: de ouders komen niet terug. En als hij het zijn tante met zijn aanhoudend vragen, waar moeder dan toch was, lastig maakte, dan kreeg hij ten antwoord: de dooden waren dood en hij zou niet aldoor zoo dom vragen. Peterle had het niet goed bij zijn familie. Niemand bemoeide zich veel met hem, ook de tante niet, sedert zij een kindje

in de wieg had. En zijn voogd sloeg hem vaak. Neen, veel prettigs had hij hier niet. Als hij speelde, zat hij stil voor zich heen in de kamer of hij ging ongemerkt naar den zolder, waar niemand hem zocht. De kleine zolderkamer was vol rommel; hiermede kon je zoo heerlijk spelen, als je maar wist hoe. Daar stonden kisten, waarvan je huizen bouwde. Hier lag hooi voor de konijntjes, die de oom hield. Dat was een weide vol bonte bloemen en dan lag er in den hoek een oude vogelkooi, waarin eens een papegaai moest geweest zijn. En dan had je het raampje met het uitzicht op de bergen in de verte. Mooie dingen waren hier in overvloed. Toen Peterle de kiststem zijner tante hoorde, trok hij gauw zijn blond kopje terug en liep vlug en zachtjes de trap af. De tante keek hem kwaad aan. „Waar was je dan toch, weglooper?”

Zij wachtte het antwoord niet af. Dat wist het kind en het zweeg. De tante wiegde de kleine, wie zij een smoezeligen doek had omgeslagen, op haar armen heen en weer; zij wees naar de tafel en beval hem, het ontbijt naar den winkel te brengen. Voor zijn voogd twee dikke boterhammen met vleesch en een flesch bier. Voor Peterle lag er een droog sneetje bij. „Bring dat aan oom. En ga dan gauw melk halen!” Peterle knikte gehoorzaam, nam alles mee en ging op weg. Zijn oom was horlogemaker, hij werkte in een vertrek naast een kleinen winkel, waar hij horloges verkocht. Die winkel was nog mooier dan het zolderkamertje. Aan de muren hingen klokken en het tikte er voortdurend. Telkens, als er een uur om was, dan sloegen er eenige dof en zwaar, andere weer helder en gichelend en die heel kleine lachten met fijne, zilveren tonen. Urenlang had Peterle in een hoek kunnen zitten en de klokken bekijken. Maar zijn voogd wilde dat niet hebben. „Je doet toch maar domme dingen”, zeide hij. En Peterle ging niet graag naar hem toe, omdat hij bang voor hem was. De horlogemaker had juist iemand in den winkel en scheen goed gehumeurd. Petergroette, zette het eten neer en

spoedde zich weg. Hij moest nu melk halen. Op den hoek van de straat speelden eenige oudere jongens den knikkers. Peterle zou gaarne eens meegedaan hebben. Maar de anderen vonden hem nog te klein, bemoeiden zich nooit met hem. Als zij hem zagen, lachten zij minachtend en zeiden: die domme Peter van den horlogemaker. Dat was alles. Peterle bleef een poosje naar het spel staan kijken. Als hij straks hard liep, haalde hij den tijd wel weer in. Toen de roode jongen van den kleermaker onverwacht naar hem keek holde hij weg. Je moest de sterkeren niet prikkelen. Dat wist Peterle. Een gelach vloog achter hem aan. En een scheldwoord. Aan den anderen kant van de straat naast den melkwinkel bevond zich de bloemisterij. Peter hoorde stemmen en bleef staan. Dat was weer een oponthoud. Iets heel ergs gebeurde daar. Op een boom, die zich met de eene helft van zijn kruin ver over de straat heenboog, zat een jongen

Foto Bengt Berg

EEN GESCHOTEN EXEMPLAAR VAN DEN SCHOENSNAVEL EN TWEE KOLOSSALE LONGENVISSCHEN, WELKE HET DIER TOT VOEDSEL DIENDEN

te schreeuwen en te wenken. Peter volgde zijn bewegingen. Langs een tak stooft angstig een klein roodbruin diertje, boog den kop, sloopt terug, schommelde dan weer op de punt van de wippende twijg. ☼ Een eekhoortje! Een echt levend eekhoortje! Peterle straalde. Die dieren waren hem bekend. Daar was geen vergissing mogelijk. Vroeger, thuis, had hij ze iederen dag gezien. En de houtvestersjongen had zelfs in een houten kooi een tam diertje gehad, dat hij uit de hand beukenootjes liet eten. Maar hier in de stad! . . . Waar kwam dat eekhoortje vandaan! Peterle beefde van opwinding. Het diertje was in den tuin verdwaald en de jongens wilden het vangen. Het angstige beest kon niet naar een anderen boom ontkomen en liep maar schuw van den eenen tak op den anderen. „Pas op, pas toch op!” ☼ Het eekhoortje spreidde ineens zijn ruigen staart uit en zeilde naar den grond. Op de straatstenen. Een jongen van tien jaar pakte het haastig op. Het diertje beet om zich heen. Peterle zag, dat de hand van den jongen bloedde. Het eekhoortje werd in een zak gestopt, dien de kinderen vlug toebonden. „Zoo, nu hebben we je”. ☼ Peterle drong naar voren. Als hij dat eekhoortje eens had! Als hij dat eekhoortje eens had! . . . „Zeg, geef het mij! Ja? Ik zal er goed voor zorgen. Geef het mij!” De jongen keek hem verbaasd aan. „Wij willen het verzuipen, hoor je. Je kan meegaan, als je zin hebt. Daar ginds in de rivier. Eekhoortjes zijn schadelijk!” „Nee, ze zijn niet schadelijk. Ze zijn lief. Laat het toch in leven!” ☼ Peterle was zoo opgewonden, dat hij aan schuw-zijn niet meer dacht en den zak aanraakte. De tienjarige jongen gaf hem een stomp op zijn borst, ging voor het gevangen diertje staan, deed de handen in zijn broekzak en zeide alleen: er op los slaan! Maar Peterle was niet bang meer voor slaag. Hij bedelde maar door. „Geef mij dat diertje toch! Geef mij toch dat diertje! Ik ken ze. Ze zijn goed. Het is verdwaald.”

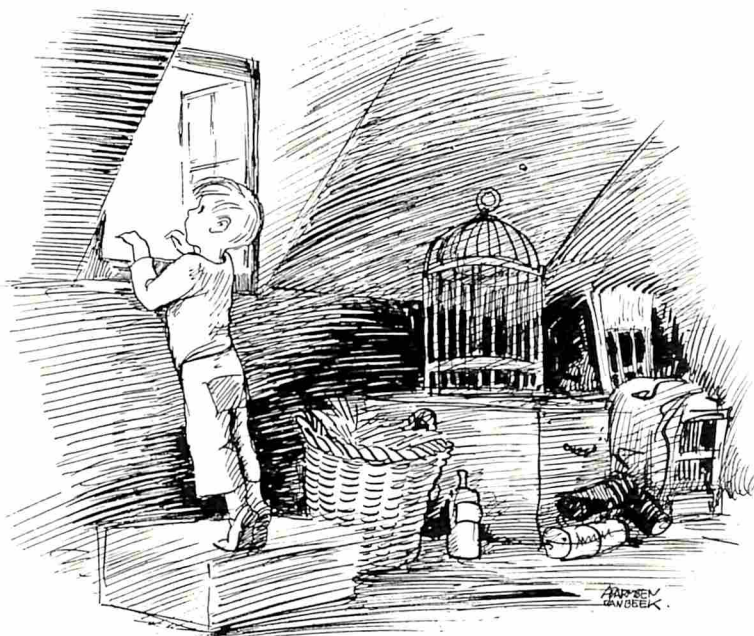
☼ De jongen dacht even na. „Wat geef je mij er voor?” Peterle vielen een massa dingen in, die hij graag zou gegeven hebben, een zweep, een hoog, een bal. . . Hij had niets. Absoluut niets. Zachtjes vroeg hij: „Is een tol goed? Een mooie groote tol?” ☼ „Bah! een tol. Als je niets beters hebt!” „O ja, wacht even!” „Heb je misschien

een pijp pepermunt voor me?” Peterle hilde. „Dat kost toch geld”. ☼ De angst keek hem de oogen uit. Een oogenblik dacht hij aan het geld, dat hij in zijn hand had voor de melk. . . . Maar neen. Dat ging niet. Plotseling waren de jongens verdwenen. Een van hen waarschuwde door een gil. Uit de bloemisterij kwam een man aangelopen. „Kwa-jongens! Brutaal volk!” ☼ En Peterle stond ineens alleen met den zak en het gevangen eekhoortje. De man lette in de haast niet op hem, liep hem voorbij. Een oogenblik verstijfd van vrees, van vreugde, van geluk. Nu was het diertje zijn eigendom. En hij nam den zak en liep, liep, zoo vlug zijn korte beentjes hem konden dragen. Hij verstopte den zak onder de keldertrap en holde toen, nog bevend van opwinding, weg om melk te halen. ☼ Toen hij terugkwam, wachtte zijn tante hem achter de deur op en sloeg hem, zoodat de melk overliep. Peter gaf geen kik. Hij wist, dat hij straf had verdiend. En dan. . . . Steeds dacht hij aan het eekhoortje, aan zijn eekhoortje. Niemand zou het wegnemen. En die slechte jongens mochten het niet meer verdrinken. Maar in den zak kon het ook niet blijven. Waarheen er mee? . . . Daar kreeg hij een inval. Op den zolder, in de papegaaiskooi. Dat was goed. Dat was prachtig! Daar zou niemand het vinden. En zoo was het van hem. Was zoo'n geluk wel te begrijpen! ☼ Toen de tante naar de keuken ging, haalde Peter zijn eekhoortje, sleepte het naar het zolderkamertje en zette het in de groote kooi. Het diertje was nog steeds niet gekalmeerd en holde nu tusschen de tralies heen en weer. Het zal honger en dorst hebben, dacht Peterle. Hij zou nu beukenootjes halen bij den kruidenier, beukenootjes waren heel goed en een kopje voor

het water. Als hij er netjes om vroeg, gaf de kruideniersvrouw de nootjes wel voor niets. En aanstaanden Zondag zou hij nieuwe uit het bosch meebrengen. Hij haalde een kapot kopje uit tantes keuken en schoof het in de kooi. De trap af, heel zachtjes, dat niemand het hoorde. En weer op. Een kist werd achter de kooi gezet, dat ze stevig stond. Een oud sigarenkistje kwam er nu nog in. Peterle vulde dit met hooi, opdat het eekhoortje zacht kon liggen en een goed schuilplaatsje had. Zoo had de houtvestersjongen het toen ook in orde gemaakt. Het diertje verstopte zich dadelijk, wikkeld zich in het zachte, droge gras en kwam van tijd tot tijd angstig kijken. Een naam moet het ook hebben, dacht Peter, een prachtige naam. Zal ik het Peterle noemen? Peterle is mooi! Dan kan ik het roepen en het verstaat me. ☼ Peter ontstelde. Zijn voogd stond ineens achter hem. „Wat doe je hier boven? Zeg? En wij wachten met het eten. Wat doe je hier?” Peterle kon niet antwoorden. En tranen kwamen in zijn oogen. „Je wil me zeker wat voorliegen? Wacht eens! Wat is daar in die kooi? En mijn hooi! Dat goede hooi van de konijntjes”. Hij sloeg hem met zijn harde hand om zijn hoofd. „Een eekhoortje? Waar heb je dat diertje vandaan? Kan je niet spreken?” „Ge. . . . kregen. . . .” ☼ „Van wien?” „Van een jongen, die het gevangen had”. „Jou zal iemand wat geven! Marsch, nu naar beneden. En eten krijg je vandaag niet. Omdat je het hooi hebt gestolen”. ☼ Het kind aarzelde nog. Schaamte brandde op zijn wangen. Hij had toch niet gestolen. Hij was

toch niet slecht! Wat zou zijn oom nu doen? Peterle hoorde, dat hij het diertje uit het kistje trachtte te lokken. En zijn stem klonk vriendelijk. Hij is goed, praatte hij zich in. Hij zal het niets doen. Als ik het hem vraag, dan mag ik het houden. Het was toch niet slecht, dat ik dat kleine beetje hooi nam. Hij heeft toch zoo veel. Peterle durfde niet om eten vragen. Hij had ook geen honger. Alleen het eekhoortje. . . . Als het diertje maar niet verhongerde. ☼ Eerst veel later, toen de oom weer naar zijn zaak was, waagde het kind 't, weer naar boven te gaan. Gelukkig had het kamertje geen grendel. Peterle loerde voorzichtig rond. Daar stond de kooi. Alles was in orde. Ook het hooi lag nog

in de kist. ☼ „Kom toch. . . . kom toch te voorschijn! Ik heb eten voor je! Kom toch!” Twee kindervuistjes trokken zich plotseling krampachtig samen. Twee oogen werden strak en groot. Een gil. . . . De kooi was leeg. Peterle wierp zich tegen de tralies, trok aan de spijlen, hijgde van schrik. Hij zakte ineen. Zoo vond de tante hem. „Wat is er? Zeg toch wat! Wat is er. . . .” Zij droeg hem naar beneden. De jongen lag als in hevige koorts. „Waar is mijn eekhoortje? Waar is mijn eekhoortje?” „Dat moet je aan oom vragen, jongen. Ik weet het niet”. ☼ De voogd lachte. „Ik heb het vrij gelaten, dat jij het niet plagen. Het is weg. En wees nu stil!” „Ik zou het toch niet geplaagd hebben, oom. Vast niet. . . .” „Wees stil!” Peterle zweeg. Het was vrij. De oom wilde niet bekennen, dat het ontsnapt was. Door het zolderraam. . . . Eekhoortjes zijn zoo vlug en handig. Het was goed, dat het weer zijn vrijheid had. Als hij het niet mocht houden, kon geen ander het nu plagen. Nu sprong het weer door den tuin en vond den weg naar het bosch terug, waar het vandaan gekomen was. Daar, waar de houtvesterswoning stond. . . . Waar Peterles moeder woonde, die niet terugkwam. . . . Heerlijk moest het zijn, als je gevangen was geweest en ineens weer vrij kwam. Met die aangename gedachte viel het kind eindelijk in slaap. ☼ Den volgenden morgen was het koud en regenachtig. Naar de zolderkamer te gaan, waagde Peter niet meer. De tante had het streng verboden. Hij had ook geen plezier meer in zijn schuilplaats, nu zij verraden was. En je zag ook niets van de bergen, als de nevel voor het raampje hing. Het was een treurige, sombere morgen. Peterle

paste op het kleintje en schommelde de wieg op en neer. Heel zoet en gehoorzaam, want hij wist, dat zijn voogd nog steeds erg kwaad op hem was. En nog nooit had het kind met meer angst aan den gang naar den winkel gedacht dan vandaag. Hij wiegde het kind . . . op en neer . . . op en neer . . . Waar zou het eekhoorntje nu zijn? Weer in het bosch? Weer thuis? Zou het nog steeds zoo angstig zijn? Wat was het bang geweest! ☞ De tante kwam uit de keuken, smeerde het brood. Was ik maar zoo'n eekhoorntje, dacht Peterle. „Brenghet eten weg! En haal dan melk!” Peter knikte, keek nog eens naar het raam om, waartegen de regen trommelde. De tante begreep hem echter niet. „Op weg dan maar!” ☞ Peterle klopte aan de deur van het vertrek naast den winkel. Nog eens. De voogd

. . . WAT DOE JE HIER BOVEN ?

antwoordde niet. Het kind wachtte een poosje, ging op de onderste trede van de trap zitten. De oom was zeker aan den overkant in de herberg. Nadat hij weer geklopt had, trad hij binnen. „Oom?” Geen antwoord. Peter zette het ontbijt op de werktafel. Daar lag een zilveren horloge, dat zachtjes tikte. De fijne instrumenten er naast, een loupe, een stalen hamertje, een schroevendraaiertje. Eindelijk had het kind eens tijd om rond te kijken. Het zou dadelijk tien uur slaan. Dan hoorde je al die klokken en klokjes en dat was als een vrolijke muziek . . . Zijn blik gleed vluchtig langs de muren, zoekend, welke wel de mooiste was. Een beetje kende hij ze al. Plotseeling bleef zijn blik op iets gevestigd. Wat was dat? Roodbruin met een langen staart? . . . Een vel! Een vel van een eekhoorntje! Dood! . . . Hij had het doodgemaakt. Het vel was om te drogen over kleine houtjes gespannen. Dat was zijn eekhoorntje! ☞ Een gil van onmachtige woede gorgelde uit zijn keel. Een sprong . . . Het vel was koud en kleverig, van rood bloed. O . . . O . . . ! Strak den blik op de deur gericht . . . met de vuistjes in elkaar . . . Op de werktafel lag een hamertje, een fijn, spits stalen hamertje . . . en het zilveren horloge er bij . . . Zijn werk . . . zijn arbeid . . . Als een kat sprong Peter naar de tafel, greep het werktuig en verbrijzelde het horloge, het glas, de radertjes en de veeren . . . sloeg en sloeg . . . en gaf zijn woede lucht . . . En toen plotseling ophouden en luisteren. De roode vlam voor de kinderoogen doofde uit. Peterle keek om, begreep ineens, wat hij gedaan had. En de klokken begonnen galmend, dreunend, dreigend te slaan . . . Wat heb ik uitgevoerd! Wat heb ik gedaan! Hij zal me doodslaan, zooals hij mijn eekhoorntje gedood heeft. Hij moet dadelijk terugkomen . . .

Angst voor het vreeselijke, dat dreigde, snoerde hem de keel toe. En hij rende naar buiten, zinloos . . . ☞ De regen viel in stroomen neer en in enkele oogenblikken was hij doornat. . . . Verder, verder. Als hij ziet, wat er gebeurd is, haalt hij me in . . . Dan slaat hij me . . . De huizen draaiden rond, als wilden ze zich op hem werpen en hem verbrijzelen. . . . Daar de bloemisterij, de straatweg. Naar huis nu . . . naar zijn huis . . . Die ééne gedachte. Waar de bergen waren en

het bosch . . . ☞ Tegen den avond vond een fietsrijder een ijlend jongen in een greppel en nam hem mee, daar hij niet kon te weten komen, waar hij thuis behoorde. Hij moest al ver geloopt hebben. De dokter, die men haalde, gaf geen hoop meer. Twee vreemde menschen waakten bij een stervend kind en begrepen niet de woorden, die het voor zich

heen fluisterde . . . Eekhoorntje . . . kom toch . . . de kooi is open . . . open . . . we zijn vrij . . . ☞ En de oogen, die zich nog eenmaal openden, glimlachten zalig en blij, als hadden zij een groot geluk aanschouwd, waarvan die vreemde menschen geen idee hadden.

(Geautoriseerde vertaling)

HELLMUTH UNGER

De Sterrenhemel boven ons

VOLGENS Kant is de sterrenhemel boven en het gevoel van plicht in ons het schoonste op aard. Maar de mensch van onzen tijd ziet de sterren niet meer dan wanneer hij eens bij uitzondering de lichten der aarde kan ontvluchten. Een commissie, waarvan o.a. de Utrechtsche hoogleraar in de Sterrenkunde, prof. dr. A. A. Nijland lid is, wil den sterrenhemel naar ons toe brengen. Op uitnoodiging van den wethouder van Onderwijs van den Haag heeft zij een vereeniging gesticht, die, op een reeds daartoe van den Dierentuin verkregen stuk grond, een Zeiss-planetaarium denkt op te richten. ☞ Wie het Zeiss-planetaarium te Jena gezien heeft

zal niet ontkomen zijn aan den machtigen indruk van het verschijnen der hemellichamen aan den donkeren koepel, die zich boven het hoofd der toeschouwers welft. De illusie, dat men niet een nabootsing maar de werkelijkheid aanschouwt, is buitengewoon sterk. Het is niet alleen een vernuftig mechanisme zooals het onvolprezen planetaarium te Franeker, welks ontwerper wij kortgeleden hebben gevierd. Aan het gewelf bevindt zich niets; de hemelverschijnselen worden geprojecteerd door gaten in den bol van het midden in de zaal geplaatste toestel, waarin een uurwerk de bewegingen regelt in dezelfde verhouding, waarin dat in het heelal geschiedt. Wanneer na een inleiding en voorbereidende projecties de sterrenhemel opgaat, rijst er uit de toeschouwers een groote zucht: het antwoord der Menschheid op het raadsel der Eeuwigheid. ☞ Aanschouwelijk onderwijs in de kosmografie, zoo noodig, wil de leerling zich juiste voorstellingen vormen, kost veel tijd en is alleen bij uitzondering mogelijk. De lucht is niet altijd

onbewolkt; overdag kunnen wij de sterren niet zien; den hemel van het zuidelijk halfrond krijgen de meesten onzer nooit te aanschouwen; en niemand ziet den hemel zooals die er voor of na duizend jaren uitgezien heeft of uitzien zal. *Dat alles is in een planetaarium wel mogelijk.* Men zal bijv. het uitspannel kunnen zien,

. . . OPEN . . . WE ZIJN VRIJ . . .

zooals het zich vertoonde ten tijde van Christus' geboorte en zooals het zijn zal over 11000 jaren, als de hemelpool naar Wega zal zijn gericht. Keert men het toestel om, zoodat de onderste bol boven komt, dan vertoonen zich het Zuiderkruis en de sterren van het Zuidelijk halfrond. Het groote voordeel boven het schouwspel in de Natuur is, dat alles in vlugger tijdmaat geschiedt. Het toestel is met zijn verschillende motoren zoo gebouwd, dat het dagen tot minu-

ten, jaren tot uren of minuten kan maken en eeuwen in korten tijd kan doen voorbijgaan. „Nooit (zegt de Deensche sterrenkundige Strömgen) is een aanschouwelijk onderwijsmiddel gemaakt, dat zoo onderrichtend, zoo betooverend werkt als dit en dat in dezelfde mate zoo tot iedereen spreekt”. ☼ Een Zeiss-planetarium is een nieuwe aansporing tot levensverdieping, een opvoedingsmiddel van buitengewone werking, een gelegenheid tot ontspanning, misschien even edel als muziek. In Duitschland heeft men reeds in drie plaatsen zulk een inrichting, niettegenstaande de groote kosten en den slechten tijd. Dat hiervoor in Nederland geen geld te vinden zou zijn lijkt ondenkbaar. Een Haagsch planetarium zal een aantrekkingspunt zijn niet alleen voor omliggende steden, maar voor het geheele land en ook vreemdelingen doen toestroomen. Het is te hopen, dat vermogende landgenooten, allereerst te den Haag en Rotterdam dit prachtige werk helpen verwezenlijken, door hun bijdragen te zenden aan den wnd. penningmeester dr. T. van Lohuizen, leeraar H.B.S., Van Boetzelaerlaan 94 den Haag of door in te teekenen op een obligatieleening, die natuurlijk boven een hypothecaire leening, waartoe men anders zou moeten overgaan, de voorkeur verdient. De Haagsche bankiers Heldring & Pierson treden als trustee op. ☼ Moge ieder die belang stelt in Wetenschap, Opvoeding, veredeling der zeden, de Vereeniging helpen, haar mooi doel te bereiken. Nederland zal er door worden verrijkt!

H. S. M. V. WICKEVOORT-CROMMELN

In het rijk der stilte

DOOR CHARLES G. D. ROBERTS

6) HET RINGWAAK HERT

(Slot)

I NDERDAAD behalve de trofeeën van huid en gewei was hier vleesch genoeg voor den heelen winter — misschien wel taai, maar zoet, doordat het gemest was met het lekkerste van zijn gewassen. Hij keek naar de hijgende flanken en begreep hoe groot de vlucht van het dier moest zijn geweest. Toen, terwijl hij met het mes in de hand naderbij trad, vroeg hij zich verbaasd af, wat het dier ertoe geleid kon hebben zoo een schuilplaats te zoeken. Het hert keek hem met wijd geopende oogen aan, blijkbaar gerustgesteld door 's mans kalmtte. Er was geen vrees in die oogen te lezen, slechts een soort angstige vraag; en hij kromp niet meer, toen het hoofd van den man naderbij kwam, al hijgde de adem sneller door zijn neusgaten. ☼ Toen Ramsay dien angstigen, vragenden blik zag, verdween de opgewonden triomf in zijn eigen oogen en ontplooidde zijn grommige mond zich tot een verlegen, guitigen glimlach. Hij stopte tersluiks het glimmende mes in zijn gordel, alsof hij bevreesd was, dat het hert het zou zien. Toen mompelde hij goedkeurend. „Je hebt ze een loer gedraaid, wat, oue jongen!”, nam een ondiepe tobbe op die in een hoek van den stal stond en ging naar de deur om water voor het dier te halen. ☼ Toen hij de staldeur achter zich sloot, kwamen twee zweetende mannen met geweren van het korenveld den hof op en werden vroolijk begroet door de honden. „Goeien dag”, zei een hunner beleefd. „Wij zijn op jacht naar een groot hert, dat onze honden voor ons hebben opgejaagd. Het schijnt een schuilplaats te hebben gezocht in uw loods.” ☼ Ramsay keek zijn bezoekers met nauw verholten tegenzin aan en plukte aan zijn dunnen baard alvorens te antwoorden. „Jawel”, zei hij langzaam. „Ik

heb daar een prachtig hert binnen — de oude Ringwaakbok zelf, waarvan iedereen heeft hooren praten. Maar met uw welmeenen, vrienden, denk ik, dat hij daar voorloopig maar zal blijven”. ☼ De vreemden bestudeerden het krachtige gelaat van den ouden man gedurende eenige oogenblikken stilzwijgend, zagen het sluimerende vuur in zijn diepe oogen en begrepen, dat zijn besluit onherroepelijk was. Toen floten zij hun honden bij zich, keerden om en gingen toornig en teleurgesteld weg. Maar vóór ze ver weg waren, keerde de man die gesproken had, terug. „Ik geef u vijftig dollars voor dat gewei”, zei hij snel. „Als het u vijftig dollars waard is, om het te hebben, is het mij dat ook waard om het te houden”, zei Ramsay angzaam, zonder zich te bewegen. En voor hij naar de put ging, bleef hij ze met booze oogen staan nakijken. ☼ De volgende vier dagen kwamen de meeste mannen en jongens uit de nederzetting en heel wat vrouwen in Ramsay's schuur om den beroemden gevangene te zien. De bok, goed gevoederd en gelescht, had zich binnen enkele uren weer

geheel hersteld en scheen geen kwade gevolgen te ondervinden van zijn avontuur. Bovendien was al zijn vroegere aanmatiging teruggekeerd en deden bezoekers verstandig op een veiligen afstand te blijven. Maar Ramsay kende hij blijkbaar, hetzij als beschermer of als meester; en Ramsay kon te allen tijde den stal binnen komen. Dan schoof het hert weg en keek angstig naar hem, maar toonde geen spoor van de woede, die andere bezoekers bij hem opwekten. ☼ Op alle vragen wat hij van plan was met zijn gevangene te doen, antwoordde Ramsay: „Misschien aan een circus verkoopen”. Maar eerst eenige weken later, toen de opgewondenheid in het dorp heelemaal gezakt was, kwam hij tot een definitief besluit. Op een helderen herfstmorgen, toen de bosschen heelemaal goud en rood waren, ging hij naar de dichtstbijzijnde boerderij en vroeg zijn buurman, een handigen jongen boer, hem te komen helpen om den gevangene op den hooiwagen te laden. „Ik kan hem verderop verkoopen”, gaf hij als reden op; en die reden zouden alle omwonenden begrijpen. ☼ Het kostte een paar uren van hard werken

voor het verontwaardigde dier goed en wel was gepakt en gebonden. Toen heschen de gewonde, hijgende mannen den gevangene in den hooiwagen en bonden hem zoo, dat hij er niet af kon vallen; en Ramsay ging op weg langs het ruwe, vijf-en-twintig mijlen lange pad dat naar de volgende nederzetting leidde. ☼ Op ongeveer zeventien mijlen van Ringwaak kruiste de weg de Ottanoonsis, wier woeste stroom het dal met geraas vervulde. Zoodra Ramsay de brug over was hield hij halt en haalde opnieuw zijn jachtmes te voorschijn. Toen hij het lemmet zag schitteren, keek de gebonden gevangene hem verbaasd aan. De oude man boog zich over hem heen met een beschaamden grijns op zijn gezicht. Maar hij aarzelde niet. Drie of vier te juister plaatse aangebrachte sneden en de touwen vielen uiteen. De gevangene hief zijn prachtige kop op, schopte met zijn pooten en krabbelde omhoog. ☼ „En nu”, zei Ramsay. „Scheer je weg!” ☼ Bij die woorden liet hij zijn lange zweep luid knallen. Met een prachtige sprong vloog het hert over de wielen en verdween in het woeste Ottanoonsiswoud. Ramsay keerde langzaam huiswaarts en bedacht een spannend verhaal over de sluwe ontsnapping van het Ringwaak hert.

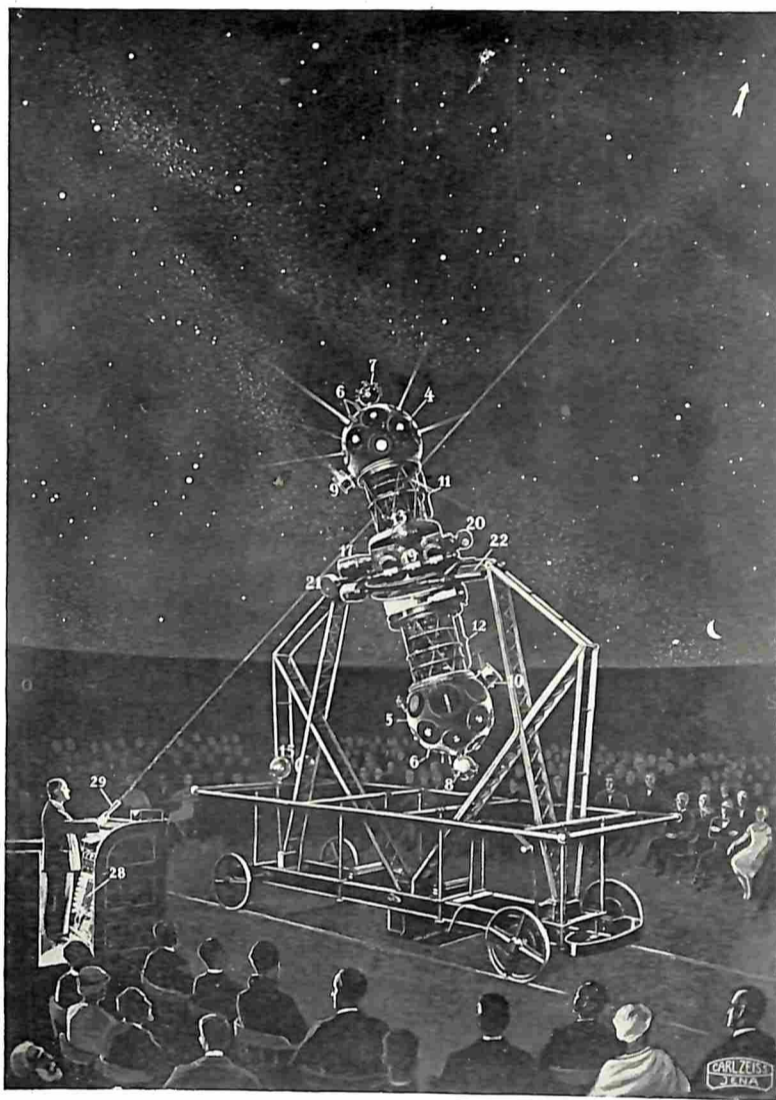

Foto afgestaan door Dr. T. van Lohuizen

HET ZEISS-PLANETARIUM TE JENA